

Rezyme mbi temën e diplomës

5ROLI I PRINDËRVE SI MODEL NË ZGJEDHJEN E KARRIERËS TEK TË RINJËT
KOSOVARË

nga

Morea Shehu

Dhjetor, 2023

Qëllimi & Rëndësia e temës

Qëllimi i këtij studimi është të shihet roli i prindërve si model për zgjedhjen e karrierës tek të rinjtë Kosovarë, faktorët kyç që kontribuojnë në zgjedhjen e prindërve si model dhe qëndrimet e prindërve rreth karrierës. Të kesh prindërit si modele në orientimin në karrierë ka një rëndësi të madhe në rrugëtimin e zhvillimit të të rinjve. Prindërit shërbejnë si ndikues kryesorë, duke formuar jo vetëm aspiratat profesionale, por edhe duke rrënjosur vlerat, etikën e punës dhe ndjenjën e qëllimit tek fëmijët e tyre. Modelimi pozitiv i rolit prindëror ofron një pikë referimi të prekshme dhe të lidhur, duke ofruar udhëzime për lundrimin në kompleksitetin e botës profesionale. Ky efekt kontribuon në formimin e një identiteti të fortë profesional dhe mund të nxisë elasticitetin, motivimin dhe një kuptim më të qartë të qëllimeve të karrierës. Për më tepër, mbështetja dhe inkurajimi i marrë nga modelet e rolit të prindërve mund të rrënjosë besimin dhe besimin në aftësitë e dikujt, duke hedhur një themel për një qasje më të sigurt dhe të informuar ndaj vendimmarrjes në karrierë. Korniza teorike e marrë për këtë temë është teoria e transformimit social të Bandurës e cila ofron një kornizë të dobishme për ne që të shqyrtojmë se si njerëzit mësojnë nëpërmjet të mësuarit vëzhgues dhe modelimit. Sipas Bandurës, të mësuarit zhvillohet në një mjedis social nëpërmjet vëzhgimit, por përfshin gjithashtu procese njohëse; dmth, njerëzit përvetësojnë dhe kuptojnë atë që shohin në mënyrë që të riprodhojnë vetë sjelljen.

Metodologjia

Pjesëmarrësit: Në këtë studim kanë qenë pjesëmarrës 10 studentë të drejtimit të ndryshme të Universitetit të Prishtinës, që janë zgjedhur me anë të metodës së topit të borës. Moshë e pjesëmarrësve vijonte prej 18 dhe 19 vjeç. Ndarja mes gjinive ishte 50% (vajza) me 50% (djem) të gjithë ishin studentë të vitit të parë. Të intervistuarit kanë qenë të njoftuar për qështjen e konfidencialitetit mbi të dhënat dhe natyrën e studimit, ku më pas është vazhduar me intervistat të cilat vijnë me një mesatare prej 35-40 minuta. Intervistat janë bërë në ambiente të ndryshme, aty ku pjesëmarrësit kanë deklaruar se ndihen më komod dhe pos këtyre atyre iu është bërë e ditur se mund të tërhiqen nga pjesëmarrja në momentin që atyre do i u duket e nevojshme. Për këtë hulumtim të dhënat janë mbledhur përmes intervistës së gjysmë-strukturuar. Ndërsa analiza e të dhënave është bërë përmes programit kompjuterik Atlas.ti i cili përdoret për analizimin e të dhënave të studimeve kualitative dhe intervistave të shkruara

Intervista e gjysmë strukturuar është e ndarë në 5 fusha:

1.Historia dhe dinamikat e familjes:

2.Kontribuesit kryesor në procesin e vendimarrjes për karrierë:

3.Modelimi dhe Sjelljet e prindërve rreth karrierës:

4.Përkrahja dhe Udhëzimi i prindërve:

5.Përjetimet e të pasurit prindin si rol model mbi vendimarrjen e karrierës

Rezultatet

1.Babai si rol model primar në zgjedhjen e karrierës

Pjesa dërrmuese e respondentëve kanë pasur babain e tyre si figurën kryesore si rol model në zgjedhjen e karrierës së tyre, nga 10 të intervistuarit 7 prej tyre kanë zgjedhur profesionin e njejtë me atë të baballarëve të tyre.

2. Mbështetja familjare si faktor lehtësues për suksesin e karrierës së tyre

Të gjithë pjesëmarrësit e kishin të qartë se për rrugëtimin e tyre familjarët ishin të parët që ndërmerrnin hapa për ti mbështetur edhe lehtësuar atyre këtë rrugëtim. Duke ditur se vendimarrja për karrierë fillon qysh në hapat e parë të fëmijrisë, prindërit kanë një rol kyc në influencën e tyre tek këto zgjedhje.

3. Prezenca e faktorëve Socio-Kulturorë në procesin e vendimarrjes për karrierë

Të intervistuarit tregonin se ndër faktorët kryesor e të pasurit rol model prindërit e tyre janë pagat dhe se sa të qasshme janë në kuptimin se me cilën nga ato profesione është më e lehtë të sigurosh një vend pune.

4. Të pasurit status të lartë social si faktor kontribues i të pasurit prindin si rol model për zgjedhjen e karrierës

Përpos pagave të intervistuarit tregonin se ndër faktorët kryesor e të pasurit rol model prindërit e tyre është edhe fakti i arritjes së statusit social përmes asaj karriere. Pothuajë të gjithë të intervistuarit kanë treguar se të pasurit prindërit si role modele ka ardhur përmes dëshirës së

tyre për të arritur me një status social si prindërit e tyre. Ata kanë konsideruar të rëndësishëm faktin e të qenurit i respektuar dhe i të qenurit kompetent në punën që bëjnë.

5. “Humaniteti” si faktor kontribues i të pasurit prindin si rol model për zgjedhjen e karrierës

Hulumtimi theksoi ndikimin e rëndësishëm të prindërve që mishërojnë njerëzimin dhe një përkushtim për t'u bërë mirë të tjerëve si faktorë kontribues në formësimin e zgjedhjes së modeleve të roleve nga të rinjtë në orientimin në karrierë.

6. Qëndrimet pozitive të prindërve rreth shkollimit si udhëzues për zgjedhjen e karrierës tek të rinjtë Kosovarë

Qëndrimet pozitive të prindërve për shkollimin kanë efekt në zgjedhjet e karrierës së të rinjve, duke nxitur ndjenjën e vlerës dhe motivimin për arsimim. Të rinjtë vullnetarë në këtë hulumtim të cilët janë rritur në mjedise ku theksohet arsimimi kishin gjasa gjasa të ndjekin karriera që përputhen me arritjet e tyre akademike dhe aspiratat personale.

7. Nëna si mbështetës emocional i vazhdueshëm rreth zgjedhjeve të të rinjve për karrierë

Nëna duket se luan një rol kyç si një mbështetëse e vazhdueshme emocionale në zgjedhjet e karrierës së të rinjve, duke ofruar një mjedis edukues dhe inkurajues. Nëpërmjet komunikimit të hapur dhe mirëkuptimit empatik, nënat kanë ndihmuar në zbutjen e anktheve që lidhen me vendimet e karrierës, duke nxitur një ndjenjë besimi dhe vetësigurie tek fëmijët e tyre.

Konkludim

Si përfundim, studimi zbulon një sferë me të gjitha nuancat të mbështetjes së të rinjve tek prindërit e tyre si modele në orientimin në karrierë. Rezultatet tregojnë rëndësinë e baballarëve si efekt kryesor në zgjedhjen e karrierës, ndoshta tregues i roleve tradicionale gjinore ose trashëgimisë profesionale. Njëkohësisht, nënat shfaqen si burime të domosdoshme të mbështetjes emocionale, duke formuar inteligjencën emocionale të nevojshme për fushën profesionale. Mbështetja prindërore, duke vepruar si lehtësues në zhvillimin e karrierës, nënvizon rolin vendimtar që luajnë prindërit në formimin e rrugëve profesionale të fëmijëve të tyre. Ndikimi i statusit social dhe socio-ekonomik nuk mund të nënvlerësohet, me këta faktorë

që shërbejnë si kontribues të rëndësishëm në përzgjedhjen e prindërve si role modele të karrierës. Për më tepër, motivimi për të ndjekur hapat e prindërve nuk nxitet vetëm nga ambicia personale, por ushqehet edhe nga një ndjenjë altruizmi, me dëshirën për të bërë mirë për të tjerët duke pasqyruar vlerat e rrënjosura nga prindërit. Ndërsa të rinjët vazhdojnë në rrugëtimet e tyre në karrierë, ndërveprimi i ndërlikuar i rolit të familjes, kontekstit shoqëror dhe motivimit altruist bëhet një kornizë bindëse për të kuptuar dinamikën e orientimit në karrierë.